

3. Непиталюк А.В. Інфраструктура ринку землі: теоретичні засади формування і перспективи розвитку в Україні. *Збірник наукових праць ВНАУ*. Серія: Економічні науки. 2012. №3(69). С. 144-150.
4. Доброзем. Онлайн-маркет землі. URL: <https://dobrozem.com.ua/>
5. LandInvest. Платформа офіційного продажу та купівлі землі. URL: https://land-invest.com.ua/?utm_source=news
6. Kupi-Pai. URL: <https://kupipai.com.ua/ru/contacts/>

Володимир Семцов
д-р. екон. наук, доцент
Вікторія Мирончук
канд. екон. наук, доцент
Світлана Цуркан
викладач

*Вінницький навчально-науковий інститут економіки
Західноукраїнського національного університету, м. Вінниця, Україна*

СУМЛІННА СПЛАТА ПОДАТКІВ ЯК ОБОВ'ЯЗКОВА УМОВА СТІЙКОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ

Очевидно, що розробка теоретико-методологічних основ та прикладних рекомендацій направлених на ліквідацію та/або зменшення негативного впливу податкових дисфункцій повинна стати своєрідним "трампліном" розвитку аграрного сектора економіки. Отож, не дивно, що все більш настійливими стають конкретні цільові дослідження направлені на ідентифікацію неспостережуваних економічних процесів в контексті запобігання проявам податкової дискримінації.

Безперечно, що в теоретичному плані ідея боротьби з податковою дискримінацією не є принципово новою. Разом з тим, нині майже відсутні прикладні дослідження, що стосуються впливу неспостережуваної економіки на процеси ресурсного забезпечення.

Практика доводить, що значна кількість сучасних суб'єктів господарювання на місцевому рівні концентрують свої зусилля не на створенні благ в реальному секторі економіки, а здійснюють пошук неспостережуваних економічних схем. Досить часто керівники та/або засновники суб'єктів господарювання укладають специфічні короткотермінові угоди, які дозволяють здійснювати необхідні неспостережувані операції, а потім зникають у невідомому напрямку. На нашу думку, подібні неспостережувані схеми нівелюють ринкові основи, а також неминуче перешкоджають проведенню чіткого регулювання діяльності сучасних агентів ринку в аграрній сфері.

Створення та забезпечення державою справедливості, тобто рівних умов ведення бізнесу, а також недопущення податкової дискримінації, є важливим

фактором захисту конкурентного середовища. Неспостережувана економіка руйнує діючу систему управління, а також дає імпульс для масових соціально-економічних дисфункцій.

Масовим є явище, коли суб'єкти господарювання декларують значні обсяги доходів і при цьому звітують про відсутність найманих працівників, як наслідок, податок на доходи фізичних осіб не сплачується. Цілком очевидно, що, усуваючись від вирішення проблем обумовлених негативною дією неспостережуваної економіки, ми фактично провокуємо суб'єктів господарювання до того, щоб саме цей різновид відносин ставав повсякденним компонентом нашого життя. Нині в центрі уваги соціуму знаходиться питання щодо несплати та/або несвоєчасної сплати єдиного соціального внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (далі – єдиного соціального внеску) вітчизняними суб'єктами господарювання, котрі працюють в аграрній сфері.

Вважаємо, що відсутність чіткої організації у боротьбі з неплатниками податків та єдиного соціального внеску фактично компрометує органи влади. Більш того ми глибоко переконані, що лише дієвий політичний імпульс у поєднанні з відповідною правовою базою може вирішити проблеми сплати податків, зборів та інших обов'язкових платежів.

Влада повинна ретельно розбиратися в характері податкових порушень, тобто чітко встановлювати, що приховується за неспостережуваною економічною операцією: безвідповідальність та "легковажність" (непрофесіоналізм) службових осіб підприємства у відношенні до сплати обов'язкових бюджетних надходжень чи свідоме втілення заздалегідь злочинних задумів. Адже це є об'єктивною потребою для соціуму.

Окремим питанням є аналіз надмірно та помилково зарахованих коштів до бюджету. Тут важливо відзначити, що хоча переплати податків формально здійснюються в рамках правового поля, проте саме вони можуть потенційно сприяти проведенню неспостережуваних економічних процесів.

Таким чином, нині соціум практично позбавлений можливості встановити, що криється за реальними економічними процесами: об'єктивні перешкоди розвитку суб'єкта господарювання чи неспостережувані економічні процеси (опортуністична модель поведінки) [1-2]. Разом з тим, загроза свідомого доведення суб'єкта господарювання до банкрутства з метою заподіяння фінансової шкоди іншим суб'єктам господарювання також залишається надзвичайно актуальною проблемою. В свою чергу, державна влада поки що не використала у повній мірі потенціал регулювання інституційного середовища у боротьбі з неспостережуваною економікою.

Безумовно, в будь-якій економічній системі можуть бути допустимі протиріччя стосовно побудови взаємовідносин між соціумом та суб'єктами господарювання. Переконані, що такі протиріччя не завжди носять об'єктивний характер, оскільки влада створює нехай неідеальні, але цілком необхідні умови для розвитку суб'єктів господарської діяльності. Натомість у відповідь досить часто отримує ігнорування своїх економічних інтересів. Наприклад, досить

часто українські фермери здійснюють реалізацію сільськогосподарської продукції на мільйони гривень, при цьому в оренді декларують незначні земельні ділянки. Обсяги продукції не відповідають можливостям та обставинам діяльності фермерських господарств. Іншими словами, фермери масово надають органам влади недостовірну інформацію стосовно наявності реальних земельних ділянок.

Очевидно, що така практика господарювання суперечить задачам соціально-економічного розвитку соціуму, у першу чергу, на місцевому рівні. Більш того, першопричина подібного розбалансування економіки аграрного сектора, мабуть, криється у поширеній втраті інтересу агентів ринку працювати з дотриманням існуючих норм. Натомість, все частіше перевага надається ірраціональній діяльності, в основі якої лежить економічний опортунізм та/або економічні правопорушення з метою максимізації загальної вартості.

На сьогодні глибина та особливості протиріч між бізнесом та владою нарастають. Однак в сучасних складних економічних умовах влада немає права допускати деформацій розвитку в аграрному секторі економіки, а тому зобов'язана провести демонтаж економічних пільг, які і є досить часто основою прихованої економіки.

В умовах очевидного зростання сільськогосподарського виробництва, варто надати відповіді на такі питання, а чи зросла при цьому соціально-економічна ефективність виробництва на сільських територіях? Чи збільшився реальний добробут селянина? На нашу думку, відповідь буде однозначно негативною. Оскільки, купівельна спроможність громадян суттєво зменшилася, по причині скорочення реальних доходів.

Вважаємо, що сучасна політика протекціонізму, яку здійснює державна влада в аграрному секторі економіки України більше нагадує "ведмежу послугу", аніж реальне відстоювання інтересів соціуму.

Нестабільність у функціонуванні системи органів влади створює умови, коли в аграрному секторі економіки вирішуються лише "поточні проблеми" прихованої економіки, тоді як питанням запровадження дієвої стратегії зменшення її негативного впливу приділяється недостатня увага. Між тим очевидно, що наша держава потребує запровадження такої системи регулювання аграрної сфери, яке б задовольняло інтереси усіх основних стейкхолдерів.

Викликає глибоке занепокоєння і те, що приховані економічні процеси в Україні набувають різноманітних форм, співзвучних із суспільними та політико-економічними реаліями сьогодення. У свою чергу, особливістю сучасного регулювання аграрного сектора економіки є те, що влада сприяє свідомо та/або несвідомо концентрації ресурсів у власності потужних аграрних підприємств.

Агресивні дії суб'єктів господарювання щодо участі в неспостережуваних економічних процесах обумовлені значною мірою гуманізацією законодавства. Практика функціонування неспостережуваної економіки свідчить, що гуманізація законодавства є невиправданою на цьому етапі для нашої держави.

Очевидно, що тактичні маневри влади у цьому напрямку неминуче спричинять стратегічні помилки стосовно забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку в державі. Саме тому, адекватне визначення ступеня та міри відповідальності за участь у податкових дисфункціях є необхідною умовою для такого розвитку.

Список використаних джерел

1. Семцов В. М. Інституціоналізація організаційно-поведінкових змін у діяльності підприємств аграрної сфери України: концепт неспостережуваних економічних процесів: монографія. Вінниця: ФОП Рогальська І. О., 2018. 480 с.
2. Сміт А. Добробут націй. Дослідження про природу та причини добробуту націй. Київ : Port-Royal, 2001. 594 с.

Олена Лемішко

канд. екон. наук, доцент

*Національний університет біоресурсів і природокористування України,
м. Київ, Україна*

ПРОБЛЕМИ ФІНАНСУВАННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ ЗА РАХУНОК КОШТІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Активна позиція органів державної влади в питаннях фінансового забезпечення аграрного виробництва є необхідною умовою підвищення конкурентоспроможності і фінансової стійкості сільськогосподарських підприємств [1]. Актуальними залишаються питання щодо формування пріоритетів державної політики, спрямованої на створення передумов стабільного динамічного розвитку аграрного сектору економіки, нарощення агроекспортного потенціалу, сприяння сталому розвитку сільських територій України. Фінансова підтримка розвитку агропромислового комплексу здійснюється у порядку та на умовах затверджених державних і регіональних програм на безповоротній основі за рахунок коштів державного і місцевого бюджетів [2].

Внесок місцевих бюджетів у фінансування галузей аграрного сектору економіки не перевищує 0,5 % від консолідованих, що є недостатнім. У 2017 році за рахунок коштів місцевих бюджетів передбачалося виділити на підтримку АПК 248,97 млн грн, фактично – було виділено 165,0 млн грн, процент виконання плану склав 66,3%. Майже чверть виділених коштів (24,44%) було виділено з бюджету Вінницької обл. Друге місце має Полтавська обл. (13,92%), третє – Львівська обл. (9,18 %). У 2018 році з місцевих бюджетів передбачалося фінансування 121 цільової програми фінансової підтримки розвитку підприємств агропромислового комплексу в сумі 259625,3 тис грн, у 2019 році – 97 програм вартістю 262586,1 тис грн. [3; 4]. У 2018 році лідери